

Protocol Kinderparticipatie

Beleid Pedagogiek – Ontwikkeling

Binnen CompaNanny vinden we het belangrijk dat alle kinderen gezien en gehoord worden zodat er zo veel mogelijk ingespeeld kan worden op de behoeften van ieder kind.

Kinderparticipatie (kinderbetrokkenheid) komt het meest tot zijn recht wanneer je als Nanny gelooft dat kinderen capabele wezens zijn die, wanneer je de juiste omgeving biedt en de juiste vragen stelt, prima kunnen aangeven wat hun behoeften en wensen zijn. Het start met een sensitieve houding waarin je gericht kijkt, (open) vragen stelt en actief luistert.

Kinderen vanaf ongeveer 7 jaar ontwikkelen onder andere een steeds groter besef van oorzaak en gevolg. Feiten worden belangrijk om een mening te vormen. Ze gaan nadenken over normen en waarden en leren samenwerken.

Binnen de BSO Club komen steeds meer mogelijkheden om, naast het actief kijken naar kinderen, met kinderen in gesprek te gaan. Dat kan door het plannen van een overleg, maar dat kan ook op spontane momenten zoals tijdens het eten, een gesprekje op de bank of wanneer de kinderen opgehaald worden van school. Ook de kinderen van de Junior BSO kunnen meedenken over activiteiten en plannen, weliswaar op een ander niveau dan de BSO Club-kinderen. Zie hiervoor de verschillende werkvormen aan het einde van dit document.

In de praktijk betekent dit:

1. **Luisteren naar kinderen:** je bent je ervan bewust dat kinderen een mening hebben. Je luistert actief en geeft kinderen de ruimte om hun ideeën te delen.
2. **Aanmoedigen van kinderen om hun mening te geven:** je helpt kinderen hun mening kenbaar te maken. Dit kan bijvoorbeeld door het stellen van open vragen, doorvragen en kort samengevat te herhalen wat het kind zei en daarmee te checken of je het goed begrepen hebt. Je stimuleert kinderen zelf na te denken over verschillende mogelijkheden en komt niet direct zelf met een plan.
3. **Betrekken van kinderen in besluitvorming:** je neemt de mening van de kinderen serieus en staat ervoor open om te kijken waar de mogelijkheden zijn om tegemoet te komen aan wat de kinderen graag willen.
4. **Samen beslissen en uitvoeren:** je overlegt zo veel mogelijk, beslist samen wat de beste keuze is en zorgt dat de uitvoering ook gezamenlijk wordt opgepakt. Achteraf kijk je samen of het resultaat was zoals jullie gehoopt hadden of dat er meer/andere actie nodig is.

Uiteindelijk ben je als Nanny altijd verantwoordelijk voor de (emotionele)veiligheid van de kinderen. 'Kinderparticipatie' betekent niet 'alleen laten' of 'volledig gelijk aan een volwassene behandelen'. Laat kinderen niet in alles meedenken en meedoen en begeleid ze altijd.

Overleg met kinderen

Een belangrijk onderdeel van kinderopparticipatie is het overleg tussen de kinderen onderling en het overleg tussen de kinderen en de Nannies. De uitkomst van zo'n overleg is niet winst of verlies, maar afstemming. Kinderopparticipatie is een proces waarin wensen en meningen op elkaar afgestemd worden.

Kinderen leren hierdoor als zelfstandige personen functioneren en het levert een bijdrage aan sociale competenties zoals:

- Een eigen mening vormen
Kinderen die mogen meedenken, meebeslissen, leren nadenken over wat zij zelf willen leren om een eigen mening te hebben en te verwoorden. Ze leren argumenten te geven en dat anderen een andere mening kunnen hebben.
- Democratisch functioneren
Kinderen leren om initiatieven te nemen, hun mening kenbaar te maken, te luisteren naar anderen, te overleggen, te onderhandelen en compromissen te zoeken. Ze ervaren hiermee de essentie van burgerzin en democratisch functioneren. Ze leren wat tolerantie voor andersdenkenden is en ze leren zich verplaatsten in andere kinderen of in volwassenen.
- Zelfstandigheid en zelfvertrouwen
Als een kind ervaart dat hij invloed heeft op anderen, dat zijn mening ertoe doet, en dat er naar hem geluisterd wordt, dan wordt hij gesterkt in zijn identiteit wat bijdraagt aan een positief zelfbeeld.

Daarnaast draagt kinderopparticipatie bij aan:

- Een betere aansluiting op de behoeftes van kinderen.
Door kinderen inspraak te geven in het aanbod en de invulling van de BSO, kunnen we inspelen op de behoeftes van de kinderen.
- De groep wordt een leefgemeenschap
De groep wordt hechter als kinderen samenwerken aan hun eigen leefomgeving. De betrokkenheid bij de groep wordt groter. Als kinderen hun eigen programma mogen vormgeven, wordt het 'hun BSO'.
Natuurlijk blijven de Nannies eindverantwoordelijk, maar de kinderen hebben een groter aandeel (praktisch en gevoelsmatig).
Kinderen die worden gestimuleerd om zich hier mee verantwoordelijk voor te voelen en de ruimte krijgen voor eigen initiatief zijn enthousiaster, inventiever en zuiniger op (spel)materiaal. Daarnaast zetten zij zich minder af tegen wat er op de BSO gebeurt.

Groepsoverleg binnen de BSO van CompaNanny

Let bij kinderparticipatie op het volgende:

1. Kies voor een overleg specifieke onderwerpen die leven binnen de groep zoals:
 - De activiteiten van de Thema-experts
 - Samenstelling van vakantieprogramma's
 - Afspraken op de groep over..... omgang met elkaar, hygiëne, netjes houden van de groep, etc.
2. Vraag kinderen of ze mee willen denken in een groep en vertel enthousiast over wat er gaat gebeuren. Dwing kinderen nooit om mee te doen.
Kies, afhankelijk van de leeftijd van de kinderen (hoe jonger, hoe minder), voor groepjes niet groter dan 5 kinderen. Zijn er meer kinderen die mee willen doen, organiseer dan meerdere groepen en voeg, wanneer dat nodig is, de meningen en plannen op het laatst samen.
3. Bepaal van te voren met je team wat je met de kinderen wil bespreken en hoe. Je kunt overleggen, maar je kunt ook bijvoorbeeld met plaatjes van soorten speelgoed een stemming houden over welk speelgoed er het beste gekocht kan gaan worden. Voor de inrichting van de ruimte kan ook een plattegrond worden getekend en spullen die stuk zijn of niet meer leuk zijn kunnen met een rode sticker beplakt worden (voordat ze weggegooid worden).
Vraag naar concrete dingen. Niet: welke kleur wil je op de muur?, maar willen jullie deze, die of die? Kijk voor meer inspiratie de werkvormen aan het eind van dit document.
4. Zorg dat je zo duidelijk mogelijk bent over de mogelijkheden (onderwerp, budget, tijd, aantal, etc.).. Als bepaalde dingen nog niet duidelijk zijn, wees hier dan open over en schep geen valse verwachtingen.
5. Je kunt in een kleine groep iets beslissen, maar je kunt deze groep ook inzetten om met wat opties te komen waar uiteindelijk iedereen over mee mag beslissen (bijvoorbeeld door te stemmen).
6. Jouw rollen en taken tijdens het overleg:
 - Gespreksleider zijn: beurtverdeling, actief luisteren, doorvragen, kinderen helpen om wat zij willen zeggen vorm te geven, compromissen stimuleren, bevorderen kinderen vragen aan elkaar te stellen. Zet de rol veilig in, niet te directief, maar ga gezamenlijk, gezellig en veilig in overleg.
 - Je eigen mening geven mag ook.
 - Notuleren (een ouder kind mag dit ook doen).
 - Informatie geven.
 - Grenzen kenbaar maken: let op, niet altijd hoeven die heel nauw te zijn, dat remt een creatief proces. Wees wel duidelijk in het managen van verwachtingen.
 - Vervolgacties verdelen en plannen
 - Terugkoppelen
 - Bewaak de behoeften van alle kinderen en leer kinderen rekening te houden met elkaars behoeften door de kinderen te stimuleren deze uit te spreken of ze zelf te verwoorden.
7. Zorg voor een rustige omgeving (liefst een afgesloten ruimte).
8. Kijk goed wat de groep aan kan qua tijd. Over het algemeen geldt: hoe jonger het kind hoe korter het zijn aandacht kan vasthouden. Daarin zitten grote individuele

verschillen. Soms kan 10 minuten genoeg zijn en zorg dat het niet langer duurt dan een uur. Liever een keer extra overleg plannen dan (te) lang bij elkaar zitten.

9. Maak aan alle kinderen op de BSO duidelijk welke beslissingen er genomen zijn en welke acties er zijn gepland. Leg andere kinderen uit of- en hoe zij mee kunnen helpen om het doel te bereiken.

Groepsafspraken kunnen bijvoorbeeld door de kinderen zelf gefotografeerd worden doordat de situaties worden nagespeeld (een foto wat niet mag en een foto wat wel mag bijvoorbeeld).

10. Houd rekening met het volgende:

- Doe of koop altijd wat de kinderen in overleg met jou hebben uitgekozen
- Bespreek van te voren duidelijk de randvoorwaarden (welke keuzes zijn er, wat is het budget, hoeveel tijd, wat is onveilig, wat past niet in onze filosofie)
- Voer een gezamenlijk besluit ook zo veel mogelijk samen uit (en maak hier een duidelijk plan voor)

Wanneer en hoe vaak

Kinderparticipatie vraagt om een actieve en open houding. Dat is iets wat er altijd moet zijn. Op kleine momenten door de dag heen speel je als Nanny in op de behoeften van de groep en individuele kinderen. Je kijkt wat er nodig is en je praat met de kinderen over hun behoeften. Waar mogelijk help je ze om samen voor elkaar te krijgen wat ze graag willen.

Structurele overleggroepjes mogen altijd worden ingezet en zijn er minimaal 2 keer per thema. De volgende momenten kan je hier in ieder geval voor prikken:

- Overleggroep speelgoedinkoop: 4x per jaar

Voor de kerstvakantie en voor de grote vakantie wordt gekeken welk speelgoed de kinderen graag willen aanschaffen voor de vakantie. De vestiging houdt hier in de financiën rekening mee en zorgt dat er speelgoed aangeschaft kan worden.

Er mag binnen de groep gekozen worden, maar beter is nog dat de groep een paar voorstellen doet en alle kinderen mogen stemmen.

Waar mogelijk wordt het speelgoed samen met de kinderen gekocht in een speelgoedwinkel tijdens een uitje. Meekijken bij de bestelling online mag ook.

De andere 2x mogen naar eigen inzicht gepland worden. Neem bij alle overleggen ook de staat van het speelgoed mee. Wat is er stuk? Waar wordt nooit mee gespeeld? Wat mist er? Wat kan er gekocht worden? Waar kan voor gespaard worden?

- Brainstorm uitjes

Voor elke vakantie wordt er gekeken welke uitjes en activiteiten de kinderen graag zouden willen doen. Eventueel kan er van te voren een ideeënbus worden neergezet waar alle kinderen hun idee in mogen doen (dat mag ook via plaatjes, foto's etc.). Jullie kunnen als Nannies ook ideeën in de bus gooien.

De groep kijkt welke ideeën er zijn en maakt een selectie en waar mogelijk helpen er kinderen met de voorbereiding.

- Afspraken op de groep

Jaarlijks wordt er kritisch gekeken naar de afspraken binnen de groep. Moeten er afspraken bij of af? Begrijpen alle kinderen ze? Hoe zorgen we dat alle kinderen weten wat we afgesproken hebben? Etc.

Werkvormen kindparticipatie

Vorm	Hoe	Doelgroep	Max. # kinderen	Voorbeeldsituatie
Moodboard	Leg vellen papier op tafel en zorg voor tijdschriften waar kinderen plaatjes uit kunnen knippen, potloden, pennen, lijm, etc. Laat de kinderen door middel van plaatjes en tekeningen hun ideeën over een bepaald onderwerp weergeven.	(vooral) Junior & Club	8-12	Bijvoorbeeld: Inrichting van de binnen- of buitenruimte, dit kan om speelgoed gaan maar ook om input van schommels of klimrekken.
Ideeënbox	Maak een ideeënbox met een bepaald thema. Geef alle kinderen van de BSO een papier en vertel dat ze deze week een idee in de box mogen doen. Kinderen kunnen een idee opschrijven, tekenen of plaatjes uit een tijdschrift opplakken.	Junior & Club	Alle kinderen	Bijvoorbeeld: Uitkiezen van speelgoed of kinderen laten meedenken over activiteiten binnen een thema of vakantie.
Stembord	Schrijf een paar activiteiten op een vel papier. Vertel de kinderen dat ze mogen aangeven welke (2?) activiteiten ze het leukst vinden door te turven of door stickers te plakken. Geef aan hoeveel tijd ze hier voor hebben, bijvoorbeeld een week. De (2?) activiteiten met de meeste stemmen worden met de groep uitgevoerd.	Junior & Club	Alle kinderen	Bijvoorbeeld: Samenstellen van het vakantieprogramma, geef de keuze uit 2 musea, een dierentuin of speeltuin.
Stemblik	Laat de kinderen stemmen over een onderwerp door hun stem uit te brengen met prikkers (of potloden) in een blik: Groen = eens Oranje = neutraal Rood = oneens 	Junior & Club	Alle kinderen	Een stelling waar kinderen simpel: eens, neutraal of oneens kunnen stemmen. Bijvoorbeeld: Als je de mening van de kinderen wil voor een activiteit.

Fotograaf	Laat kinderen foto's maken van dingen die veranderd moeten worden. Gebruik hiervoor een wegwerpcamera of de iPad van de groep.	Junior & Club		Bijvoorbeeld: Inrichting en speelgoed; welke hoekjes zij zouden willen veranderen.
Problem solving	Je gaat aan tafel zitten met een groepje kinderen en legt twee vellen papier op tafel. Laat de kinderen brainstormen over wat er in de ideale wereld zou mogen en wat er mogelijk is op de groep.	Club	5 (of meerdere groepjes van 5 kinderen)	Dit is H2T2K en kan inzetten bij het aanschaffen van speelgoed.
Vragenkaartjes	Maak kaartjes met vragen over een onderwerp. Gooi de kaartjes in een bak of hoed en ga met de kinderen in een kring zitten. Laat de kinderen één voor één een kaartje pakken en de vraag op het kaartje beantwoorden/ hun mening geven.	Club	10	Bijvoorbeeld: [nog aanvullen]
Pitch	Kinderen krijgen concrete vraag en moeten hier een idee voor bedenken en vervolgens presenteren aan Nanny, PC of adjunct.	Club	Alle kinderen	Bijvoorbeeld: [nog aanvullen]
Discussie	Wanneer de meningen over een bepaald onderwerp verdeeld zijn kan je de kinderen een discussie laten voeren. Wijs een voorzitter aan die de discussie moet leiden; zorgen dat iedereen aan het woord komt en de tijd bewaken. Laat de kinderen zoveel mogelijk zelf doen, blijf wel actief in de buurt om de discussie op gang te helpen/ in goede banen te leiden als dat nodig is.	Club	5	Bijvoorbeeld: Rondom het dagritme, hoe laat ze willen eten en of dit allemaal op hetzelfde moment moet, en wanneer er groente of fruit wordt aangeboden.